

22/2012

Oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan virkanimikkeiden uudistaminen

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

22/2012

Oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan virkanimikkeiden uudistaminen

27.3.2012

Julkaisun nimi	Oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan virkanimikkeiden uudistaminen
Tekijä	Oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan virkanimityöryhmä Ahti Penttinen (puheenjohtaja) Satu-Maaria Natunen (sihteeri)
Oikeusministeriön julkaisu	22/2012 Toiminta ja hallinto
OSKARI numero	OM 2/30/2011
ISSN-L	1798-7083
ISSN (PDF)	1798-7083
ISBN (PDF)	978-952-259-207-1
URN	URN:ISBN:978-952-259-207-1
Pysyvä osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-207-1
Asia- ja avain- sanat	Virkanimikkeet, oikeuslaitos
Tiivistelmä	<p>Oikeusministeriö asetti 6. lokakuuta 2011 oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan virkanimityöryhmän. Työryhmän tehtävänä oli selvittää tarve sopimusalaa koskevan tarkentavan virkaehtosopimuksen piiriin kuuluvien virkojen virkanimien muuttamiselle tuomioistuimissa, oikeusaputoimistoissa, syyttäjälaitoksessa ja ulosotto-laitoksessa sekä tehdä ehdotukset virkanimien uudistamiseksi.</p> <p>Työryhmä kuuli asianomaisia virastoja tekemällä niille aiheesta Webropol-kyselyn. Virastoja ohjeistettiin kuulemaan henkilökunnan näkemyksiä ennen kyselyyn vastaamista. Kyselyn vastausprosentti oli 80. Valtaosa vastanneista oli sitä mieltä, että sopimusalan virkanimien tulisi olla nykyistä enemmän tehtäviä kuvaavia.</p> <p>Virkanimityöryhmä katsoi, että virkanimien tulisi olla aiempaa informatiivisempia. Lisäksi niiden tulisi olla mahdollisimman yhdenmukaisia sopimusalan eri sektoreilla. Työryhmä suositteli käyttöön otettaviksi yleisiä virkanimikkeitä, jotka kuvaavat, millä sektorilla ja missä virastotyyppissä henkilö työskentelee. Tällaisia virkanimikkeitä olisivat käräjäsihteeri, lainkäyttösihteeri, syyttäjäsihteeri ja perintäsihteeri. Nämä nimikkeet korvaisivat pääosin nykyiset toimistos sihteeri- ja osastos sihteeri-virkanimikkeet.</p> <p>Virkanimityöryhmä suositteli myös tuomioistuimiin, syyttäjänvirastoihin ja oikeusaputoimistoihin yhtenäistä virkanimikettä sopimusalan ylimpiin virkoihin. Nimike olisi hallintopäällikkö tai hallintosihteeri, muun muassa viraston koosta riippuen. Muiden esimiesten virkanimikkeistä esimiesaseman ei virkanimityöryhmän näkemyksen mukaan pitäisi näkyä, vaan yleisnimikkeen perässä voitaisiin käyttää tehtävää kuvaavaa nimikettä, esimerkiksi käräjäsihteeri, osastovastaava.</p>

27.3.2012

Publikationens titel	Reform av tjänstebeteckningarna inom rättsväsendets allmänna avtalsområde
Författare	Arbetsgruppen för tjänstebeteckningar inom rättsväsendets allmänna avtalsområde Ahti Penttinen (ordförande) Satu-Maaria Natunen (sekreterare)
Justitieministeriets publikation	22/2012 Verksamhet och förvaltning
OSKARI nummer	OM 2/30/2011
ISSN-L	1798-7083
ISSN (PDF)	1798-7083
ISBN (PDF)	978-952-259-207-1
URN	URN:ISBN:978-952-259-207-1
Permanent adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-207-1
Sak- och nyckelord	Tjänstebeteckningar
Referat	<p>Justitieministeriet tillsatte den 6 oktober 2011 en arbetsgrupp för tjänstebeteckningar inom rättsväsendets allmänna avtalsområde. Arbetsgruppen hade till uppgift att utreda om det vid domstolarna, rättshjälpsbyråerna, åklagarväsendet och utökningsväsendet finns behov av att ändra tjänstebeteckningarna för de tjänster som omfattas av det preciserande tjänstekollektivavtalet för avtalsområdet samt att lägga fram förslag till en reform av tjänstebeteckningarna.</p> <p>Arbetsgruppen hörde de nämnda ämbetsverken genom att ordna en Webropol-enkät. Ämbetsverken skulle höra personalen innan de svarade på enkäten. Svarsprocenten i enkäten var 80. Merparten av dem som svarade ansåg att tjänstebeteckningarna inom avtalsområdet bör bättre än för närvarande beskriva uppgifterna.</p> <p>Arbetsgruppen ansåg att tjänstebeteckningarna bör vara mer informativa. Tjänstebeteckningarna inom avtalsområdets olika sektorer bör dessutom vara så enhetliga som möjligt. Arbetsgruppen rekommenderade att det införs allmänna tjänstebeteckningar som beskriver på vilken sektor och i vilken typ av ämbetsverk personen i fråga är anställd, såsom tingssekreterare, lagskipningssekreterare, åklagarsekreterare och indrivningssekreterare. Dessa beteckningar skulle i huvudsak ersätta de nuvarande tjänstebeteckningarna byråsekreterare och avdelningssekreterare.</p> <p>Arbetsgruppen rekommenderade dessutom att det för avtalsområdets högsta tjänster vid domstolarna, åklagarämbetena och rättshjälpsbyråerna införs en enhetlig tjänstebeteckning. Denna beteckning skulle beroende på ämbetsverkets storlek vara förvaltningschef eller förvaltningssekreterare. Chefsställningen ska enligt arbetsgruppens åsikt inte synas i de övriga chefernas tjänstebeteckning utan efter den allmänna tjänstebeteckningen skulle kunna användas en beteckning som beskriver uppgiften, till exempel tingssekreterare, avdelningsansvarig.</p>

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 6. lokakuuta 2011 (Dnro 2/30/2011) oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan virkanimityöryhmän. Työryhmän tehtävänä oli selvittää tarve oikeuslaitoksen yleistä sopimusalaa koskevan tarkentavan virkaehtosopimuksen piiriin kuuluvien virkojen virkanimien muuttamiselle tuomioistuimissa, oikeusaputoimistoissa, syyttäjälaitoksessa ja ulosottolaitoksessa sekä tehdä ehdotukset edellä mainittujen virastojen ja laitosten virkanimien uudistamiseksi.

Työryhmän tuli ehdotusta tehdessään ottaa huomioon, että viran nimi kuvaa mahdollisimman hyvin tehtäviä, sopii viraston virkarakenteeseen ja tehtäväalueeseen sekä ottaa huomioon myös viran nimen antaman ulkoisen kuvan, henkilöstön taholta tulleet perustellut toivomukset ja tasa-arvonäkemykset. Työryhmälle asetettu määräaika oli 31.3.2012.

Työryhmän puheenjohtajana toimi hallitusneuvos Ahti Penttinen oikeusministeriön oikeushallinto-osastolta. Työryhmän jäseninä toimivat korkeimman oikeuden kansliapäällikkö Sinikka Tuomi, korkeimman hallinto-oikeuden kansliapäällikkö Päivi Pietarinen, Itä-Suomen hovioikeuden kansliapäällikkö Olli Hyvärinen, Kouvolan hallinto-oikeuden hallintopäällikkö Irja Rutonen-Rönkä, Pirkanmaan käräjäoikeuden hallintopäällikkö Markku Ratilainen, vakuutus-oikeuden kansliapäällikkö Tuula Kivari, Itä-Suomen oikeusapupiirin oikeusaputoimen johtaja Arto Tiilikainen, Valtakunnanvoudinviraston talouspäällikkö Maire Kulpakko, valtionsyyttäjä Christer Lundström Valtakunnansyyttäjänvirastosta, ylitarkastaja Satu-Maaria Natunen oikeusministeriöstä (sihteeri), Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry:n puheenjohtaja Tuija Heino, pääluottamusmies Pirjo Lappalainen Palkansaajajärjestö Pardia ry:stä, luottamusmies Tiina Kallio OHK ry:stä, pääluottamusmies Rauno Selenius Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:stä ja pääluottamusmies Jukka Oksanen Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:stä.

Työryhmän tuli kuulla työnsä aikana asianomaisia virastoja. Työryhmä toteutti virastoille aiheesta Webropol-kyselyn. Virastoja ohjeistettiin kuulemaan henkilökunnan näkemyksiä ennen kyselyyn vastaamista. Kyselyn vastausprosentti oli 80.

Saatuun työnsä valmiiksi oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan virkanimityöryhmä luovuttaa muistionsa oikeusministeriölle.

Helsingissä 27 päivänä maaliskuuta 2012

Ahti Penttinen

Sinikka Tuomi

Päivi Pietarinen

Olli Hyvärinen

Irja Rutonen-Rönkä

Markku Ratilainen

Tuula Kivari

Arto Tiilikainen

Maire Kulpakko

Christer Lundström

Tuija Heino

Pirjo Lappalainen

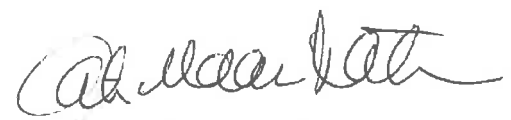
Tiina Kallio

Rauno Selenius

Jukka Oksanen

Satu-Maaria Natunen

SISÄLLYS

1	Työryhmän tehtävänanto ja työskentely	11
2	Virkanimiä koskeva sääntely ja yleiset suositukset	11
2.1	Säännökset	11
2.2	Suosituksia virkanimien käytöstä	14
3	Virkanimien käytön nykytilanne	15
3.1	Tuomioistuimet	16
3.2	Syyttäjälaitos	17
3.3	Oikeusaputoimistot	17
3.4	Ulosottolaitos	17
3.5	Virastojen ylimmät sopimusalan virat	18
4	Virkanimikyselyn tulokset	18
4.1	Käräjäoikeudet	19
4.2	Hovioikeudet	20
4.3	Hallinto-oikeudet	20
4.4	Korkein oikeus	21
4.5	Korkein hallinto-oikeus	21
4.6	Markkinaoikeus	22
4.7	Vakuutus-oikeus	22
4.8	Syyttäjänvirastot	22
4.9	Valtakunnansyyttäjänvirasto	23
4.10	Oikeusaputoimistot	23
4.11	Ulosottovirastot	24
4.12	Valtakunnanvoudinvirasto	25
5	Työryhmän näkemyksiä	25
5.1	Yleistä	25
5.2	Yleisnimike vai erityisnimike	25
5.3	Perinteinen vai uudentyypinen; vierasperäiset virkanimet	26
5.4	Esimiesten virkanimet	26
6	Johtopäätökset ja toimenpidesuositukset	27

6.1	Suosituksset virkanimiksi _____	27
6.1.1	Tuomioistuimet _____	27
6.1.2	Syyttäjälaitos _____	28
6.1.3	Oikeusaputoimistot _____	29
6.1.4	Ulosottolaitos _____	29
6.1.5	Virastomestarit, it-alan virkamiehet, informaattikot _____	29
6.2	Toimenpidesuosituksset _____	30

1 Työryhmän tehtävänanto ja työskentely

Oikeusministeriö asetti oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan virkanimityöryhmän selvittämään tarvetta virkamiesten muuttamiselle viroissa, jotka kuuluvat oikeuslaitoksen yleistä sopimusalaa koskevan tarkentavan virkaehtosopimuksen piiriin. Kyseisen virkaehtosopimuksen soveltamisalaan kuuluvat tuomioistuinten, oikeusaputoimistojen, Valtakunnansyyttäjänviraston, syyttäjänvirastojen, Valtakunnanvoudinviraston ja ulosottovirastojen kaikki ne virat ja virkamiehet, joiden palkkauksesta ei ole tehty muuta tarkentavaa virkaehtosopimusta.

Sopimusalan piiriin kuuluvia virkamiehiä on lähes 3000. Valtaosa tästä virkamieskunnasta on kansliahenkilöstöä. Heidän palkkauksensa määräytyy suurimmalta osin hoidettavien tehtävien vaativuuden mukaan. Palkkaperusteena huomioon otettavat tehtävät on sisällytetty päätehtäväluettelona virkaehtosopimuksen allekirjoittamispöytäkirjaan.

Työryhmä kokoontui viisi kertaa. Se tutustui virkanimiä koskeviin säännöksiin, valtiovarainministeriön henkilöstöosaston suosituksiin virkamiesten käytöstä sekä oikeusministeriön vuosina 2006–2007 toimineen virkanimityöryhmän suosituksiin. Lisäksi työryhmä perehtyi virkamiesten nykyiseen käyttöön sopimusosalalla.

Sopimusalan virastoille tehtiin virkanimikysely, jonka tavoitteena oli saada selville virastojen näkemyksiä siitä, pitäisikö virkamiesten olla nykyistä paremmin tehtäviä kuvaavia. Toiseksi virastoilta kysyttiin ehdotuksia uusiksi virkanimiksi.

2 Virkanimiä koskeva sääntely ja yleiset suositukset

2.1 Säännökset

Valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n (593/2005) mukaan säännökset virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Valtion virkamiesasetuksen (971/1994) 3 §:n mukaan muun kuin ns. erittelyviran perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta päättää asianomainen virasto. Kuitenkin oikeusministeriö tekee päätökset, jotka koskevat hovioikeuksien, hallinto-oikeuksien, käräjäoikeuksien, erityistuomioistuinten, ulosottovirastojen ja valtion oikeusaputoimistojen virkoja.

Erittelyvirkoja oikeuslaitoksen yleisellä sopimusallalla ei ole.

Korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus päättävät itse omista virkanimikkeistään. Syyttäjänvirastojen ja Valtakunnansyyttäjänviraston virkoja koskevat päätökset tekee Valtakunnansyyttäjänvirasto.

Valtion virkamiesasetuksen 4 §:n mukaan viran nimeä ei saa muuttaa siten, että virkaan nimitetty virkamies ei täytä nimeltään muutettuun virkaan säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia.

Oikeuslaitoksessa virkojen säädetty kelpoisuusvaatimukset koskevat suurimmalta osin muita kuin oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan (Y-sopimusalan) soveltamisalaan kuuluvia virkoja. Oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan viroista osa on mainittu organisaatioasetuksissa, mutta asetussissakaan mainituista virkanimistä kaikki eivät ole käytössä. Lisäksi organisaatioasetuksissa todetaan yleisesti, että virastossa voi olla myös ”muita virkoja”.

Käräjäoikeusasetuksen (582/1993) 5 §:n (1328/1994) mukaan *käräjäoikeudessa* voi tuomarin ja kärjäviskaalin virkojen lisäksi olla hallintopäällikön, sihteerin, kanslianhoitajan, osastosihteerin, kärjäsihteerin, haastemiesten esimiehen, haastemiehen, toimistosihteerin, toimistovirkailijan, virastomestarin ja vahtimestarin virkoja. Lisäksi käräjäoikeudessa voi olla muita virkamiehiä ja työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

Asetuksen 6 §:n mukaan kelpoisuusvaatimuksena käräjäoikeuden hallintopäälliköllä ja sihteerillä on oikeustieteen kandidaatin tutkinto tai muu virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Kanslianhoitajalla, osastosihteerillä ja kärjäsihteerillä kelpoisuusvaatimuksena on varanotaarin tutkinto, soveltuva opistotason tutkinto tai ylioppilastutkinto taikka käytännön kokemuksella saavutettu vastaava hyvä perehtyneisyys tuomioistuinten kansliatyöhön. Käräjäoikeuden muihin virkoihin vaaditaan sellainen taito ja kyky, jota viran hoitaminen edellyttää.

Hovioikeusasetuksen (211/1994) 3 §:n mukaan *hovioikeudessa* voi olla jäsenten ja esittelijöiden virkojen lisäksi kansliapäällikön virka ja muita virkoja sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

Hallinto-oikeuslaissa (430/1999) ja -asetuksessa (438/1999) ei ole mainittu muiden virkojen kuin jäsenten ja esittelijöiden virkojen nimiä eikä kelpoisuusvaatimuksia. Hallinto-oikeusasetuksen 2 §:n (703/2011) mukaan ylituomari voi määrätä hallinto-oikeustuomarin tai muun virkamiehen toimimaan hallinto-oikeuden hallintopäällikkönä.

Korkeimmasta oikeudesta annetun lain (665/2005) 13 §:ssä todetaan, että korkeimman oikeuden muista (kuin jäsenten ja esittelijöiden) viroista ja virkamiehistä määrätään työjärjestyksessä. Korkeimman oikeuden työjärjestyksen 35 §:ssä (576/2006) on mainittu kanslian viroista viestintäpäällikkö, tietopalvelupäällikkö, hallinnollinen lakimies, hallinnollinen sihteeri, atk-suunnittelija, kirjaaja, tarkastaja ja osastosihteeri.

Työjärjestyksen 35 §:n mukaan kelpoisuusvaatimuksena on

viestintäpäälliköllä soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tai muu koulutus ja viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämä kokemus;

- tietopalvelupäälliköllä soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tai muu koulutus ja kirjastoammatillinen tai sitä vastaava tutkinto tai koulutus sekä viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämä kokemus;
- hallinnollisella sihteerillä virkaan soveltuva korkeakoulututkinto tai muu koulutus;
- atk-suunnittelijalla virkaan soveltuva koulutus;
- kirjaajalla ja tarkastajalla virkaan soveltuva koulutus ja viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämä kokemus; ja
- maksuliikettä ja kirjanpitoa hoitavalla osastosihteerillä virkaan soveltuva koulutus ja perehtyneisyys tilinpitoon.

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (1265/2006) 14 §:n mukaan muista viroista kuin jäsenten ja esittelijöiden viroista määrätään työjärjestyksessä.

Korkeimman hallinto-oikeuden työjärjestyksen (631/2010) 28 §:n mukaan korkeimmasa hallinto-oikeudessa voi muiden ohella olla viestintäpäällikön, tietohallintopäällikön, tietopalvelupäällikön, kirjaajan, taloussihteerin, arkistonotaarin, atk-suunnittelijan ja ylivirastomestarin virka sekä notaarin, osastosihteerin, toimistosihteerin ja virastomestarin virkoja.

Työjärjestyksen 29 §:n mukaan kelpoisuusvaatimuksina korkeimman hallinto-oikeuden kansliahenkilöstön virkoihin ovat

- viestintäpäälliköllä, tietohallintopäälliköllä ja tietopalvelupäälliköllä ylempi korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys viran tehtävään;
- kirjaajalla ja notaarilla korkeakoulututkinto sekä perehtyneisyys viran tehtävään; sekä
- muilla virkamiehillä tehtävään soveltuva koulutus sekä aikaisemmalla toiminnalla osoitettu taito ja kyky, joita viran menestyksellinen hoitaminen edellyttää.

Markkinaoikeudesta annetun asetuksen (144/2002) 1 §:n mukaan markkinaoikeudessa voi jäsenten ja markkinaoikeussihteerien virkojen lisäksi olla muita virkoja ja työsopimussuhteista henkilökuntaa. Asetuksen 7 §:n (745/2011) mukaan ylituomari voi määrätä markkinaoikeuden henkilökuntaan kuuluvan virkamiehen toimimaan markkinaoikeuden hallintopäällikkönä.

Vakuutus-oikeudesta annetun asetuksen (237/2003) 1 §:n mukaan vakuutus-oikeudessa voi olla jäsenten ja esittelijöiden virkojen lisäksi myös muita virkoja sekä muuta virkattai työsopimussuhteista henkilökuntaa.

Työtuomioistuimesta annetun asetuksen (201/1983) 5 §:n (330/1988) mukaan työtuomioistuimessa on osastosihteerin, toimistosihteerin, vahtimestarin, konekirjoittajan ja toimistovirkailijan virkoja. Työtuomioistuimessa voi lisäksi olla tilapäisiä virkamiehiä ja työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

Syyttäjälaitoksesta annetun lain (439/2011) 13 §:n mukaan muiden *Valtakunnansyyttäjänviraston* (kuin valtakunnansyyttäjän, apulaisvaltakunnansyyttäjän ja valtiosyyttäjän) virkamiesten kelpoisuudesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella. Syyttäjälaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1390/2011) 2 §:ssä todetaan, että Valtakunnansyyttäjänvirastossa voi olla valtakunnansyyttäjän, apulaisvaltakunnansyyttäjän, valtiosyyttäjän ja kihlakunnansyyttäjän virkojen lisäksi ”muita sen toiminnan edellyttämiä virkoja”. Asetuksen 4 §:n mukaan Valtakunnansyyttäjänviraston henkilöstöpäällikön, koulutuspäällikön, tietopalvelupäällikön ja viestintäpäällikön kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto.

Syyttäjälaitoksesta annetun lain 21 §:n mukaan muiden *syyttäjänviraston* virkamiesten (kuin johtavan kihlakunnansyyttäjän, kihlakunnansyyttäjän ja apulaissyyttäjän) kelpoisuudesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella. Syyttäjälaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 10 §:n mukaan syyttäjänvirastossa voi olla johtavan kihlakunnansyyttäjän ja kihlakunnansyyttäjän virkojen lisäksi ”muita sen toiminnan edellyttämiä virkoja”.

Oikeusaputoimistojen muusta henkilökunnasta kuin julkisista oikeusavustajista ja yleisistä edunvalvojistakaan ei ole säännöksiä laissa eikä asetuksissa.

Holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetun lain (575/2008) 4 §:n mukaan yleisellä edunvalvojalla tulee olla sellainen taito, kokemus ja koulutus, jota tehtävän asianmukainen hoitaminen edellyttää. Yleiseen edunvalvojaan sovelletaan, mitä holhoustoimesta annetussa laissa säädetään edunvalvojasta.

Holhoustoimilain (442/1999) 5 §:n mukaan edunvalvojaksi voidaan määrätä tehtävään sopiva henkilö, joka antaa tähän suostumuksensa. Sopivuutta arvioitaessa on muun ohella otettava huomioon edunvalvojaksi esitetyn taito ja kokemus sekä tehtävän laatu ja laajuus.

Oikeusministeriössä on valmisteilla yleisiä edunvalvojia koskeva kelpoisuusasetus.

Sopimusalan soveltamispiiriin kuuluvien *ulosottovirastojen* ja *Valtakunnanvoudinviraston* virkamiesten virkanimikkeistä ja kelpoisuusehdoista ei ole säädetty laissa eikä asetuksessa.

2.2 Suosituksia virkanimien käytöstä

Valtiovarainministeriön henkilöstöosasto laati vuonna 2006 suosituksen virkanimien käytöstä valtionhallinnossa. Suosituksen mukaan yleisiä, kaikkiin virkanimiin liittyviä periaatteita ovat muun muassa seuraavat:

- Viran nimen tulee kuvata viran asemaa ja roolia (samantyyppisissä tehtävissä samantyyppinen virkanimi). Tehtävän vaativuustaso on olennainen viran asemaa ja roolia kuvaava tekijä.

- Viran nimi ei saa rajata tehtävää liian kapeasti, vaan virkanimien tulee tukea tehtävien laaja-alaisuutta ja henkilöstön joustavaa käyttöä.
- Viran nimi määräytyy tehtävän, ei virkaa hoitavan henkilön mukaan (henkilön suoriutuminen, virkaikä tms. eivät vaikuta viran nimeen).
- Virkojen nimien on oltava suomen kielen mukaisia.

Suosituksessa luetellaan myös keskeisiä kysymyksiä, jotka liittyvät nimikkeiden valintaan:

- käytetäänkö pääasiassa perinteisiä vai uudentyyppejä virkanimikkeitä
- näkyykö esimiesasema viran nimessä
- tehtävän vaativuuden näkyminen nimikkeissä
- nimikkeiden määrä

Suosituksessa todetaan, että virastojen tehtävien asiakaspalvelupainotteisuus on hyvä huomioida virkanimikäytäntöä harkittaessa. Kun uudentyypeille tehtäville luodaan uusia virkanimiä, voidaan erityistä huomiota kiinnittää siihen, että nimet kuvastavat mahdollisimman hyvin viran haltijan hoitamia tehtäviä.

Oikeusministeriössä toimi vuosina 2006–2007 virkanimityöryhmä, jonka tehtävänä oli kartoittaa ministeriön ja eräiden muiden organisaatioiden virkanimitilanne ja laatia ehdotus virkanimien uudistamiseksi. Työryhmä asettui tukemaan edellä mainittuja valtiovarainministeriön henkilöstöosaston suosituksia. Se katsoi, että virkanimiä tulee pyrkiä muuttamaan siten, että virkanimi ja tehtävät vastaavat mahdollisimman hyvin toisiaan, ja että virkanimiä tulee pyrkiä vähentämään ja yhtenäistämään.

Oikeusministeriön virkanimityöryhmä totesi, että tehtäviä yleisesti kuvaavia virkanimiä voidaan tarkentaa erillisillä niihin lisättävillä tehtävänimikkeillä, esimerkiksi ”toimistosihiteeri, rekisterien ylläpito”. Erityisnimikkeet, esimerkiksi taloussihteeri, voivat olla tarkoituksenmukaisia silloin, kun tehtävää ei nimikkeellä rajata liian suppeaksi.

3 Virkanimien käytön nykytilanne

Oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan piiriin kuuluu lähes 3000 virkamiestä, joista valtaosa on kansliahenkilöstöä. Sopimusalaan kuuluvien virkojen nimet ovat pääosin yleisiä, esimerkiksi osastosihteeri, toimistosihiteeri ja virastomestari. Viime vuosina on otettu käyttöön tehtäväalaa kuvaavia uusia virkanimiä, esimerkiksi oikeusapusihteeri ja edunvalvontasihteeri.

Toisaalta sopimusalalla on käytössä perinteisiä, selkeitä tehtävänimikkeitä, joiden käyttö virkojen niminä eri virastoissa on hajanaista, esimerkiksi kirjaaja.

Osastosihteerit ovat perinteisesti olleet hierarkiassa korkeammalla kuin toimistosihteerit. Nykyään jaottelu ei ole enää todellisia työtehtäviä vastaava, eikä nimike näy tehtävien vaativuustasossa. Samalla nimikkeellä vaativuustason hajonta voi olla hyvin suuri. Sopimusalan tarkentavan virkaehtosopimuksen allekirjoittamispöytäkirjan päätehtäväluehdossa on tehtävännimiä, joiden perusteella tehtävien vaativuustaso ja siten virkamiehen tehtäväkohtainen palkka määräytyy.

Palkansaajajärjestö Pardia teki vuonna 2010 esityksen virkanimikkeiden uudistamisesta sopimusosalalla. Muut virkamiesjärjestöt ovat kannattaneet esitystä. Myös hallinnonalan virastoista on tullut ajoittain esityksiä uusien nimikkeiden käyttöönotosta.

3.1 Tuomioistuimet

Käräjäoikeuksissa työskentelevillä oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan soveltamispiiriin kuuluvilla virkamiehillä on käytössä 9 virkanimikettä, yleisimmästä harvinaisimpaan lueteltuna seuraavasti: toimistosihteerit (794 virkaa), osastosihteerit (129), virastomestari (16), atk-suunnittelija (2), talouspäällikkö (2), tarkastaja (2), vahtimestari (2), atk-päällikkö (1) ja vanhempi suunnittelija (1).

Hovioikeuksissa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 13 virkanimikettä: toimistosihteerit (72), notaari (27), virastomestari (23), osastosihteerit (17), kirjaaja (6), apulaiskirjaaja (5), informaattikko (3), atk-suunnittelija (1), hallintosihteerit (1), it-suunnittelija (1), kanslisti (1), kirjastonhoitaja (1) ja kirjastonhoitaja-informaattikko (1).

Hallinto-oikeuksissa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 9 virkanimikettä: toimistosihteerit (70), notaari (36), osastosihteerit (21), hallinnollinen sihteerit (4), informaattikko (2), virastomestari (2), it-tukihenkilö (1), kirjaaja (1), kirjastonhoitaja/informaattikko (1) ja ylivirastomestari (1).

Korkeimmassa oikeudessa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 11 virkanimikettä: osastosihteerit (12), toimistosihteerit (10), virastomestari (3), tarkastaja (2), apulaiskirjaaja (1), atk-suunnittelija (1), hallinnollinen sihteerit (1), kirjaaja (1), tietopalvelupäällikkö (1), viestintäpäällikkö (1) ja ylivirastomestari (1).

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 13 virkanimikettä: toimistosihteerit (11), osastosihteerit (8), notaari (7), virastomestari (3), viestintäpäällikkö (1), arkistonotaari (1), atk-suunnittelija (1), kirjaaja (1), kirjastonhoitaja-informaattikko (1), taloussihteerit (1), tietohallintopäällikkö (1), tietopalvelupäällikkö (1) ja ylivirastomestari (1).

Markkinaoikeudessa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 3 virkanimikettä: toimistosihteerit (4), notaari (2) ja osastosihteerit (1).

Vakuutusoiikeudessa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 9 virkanimikettä: notaari (24), toimistosihteeri (14), atk-suunnittelija (1), henkilöstösihteeri (1), informaattikko (1), kirjaaja (1), taloussihteeri (1), virastomestari (1) ja ylivirastomestari (1).

Työtuomioistuimessa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 3 virkanimikettä: toimistosihteeri (3), osastosihteeri (2) ja virastomestari (1).

3.2 Syyttäjälaitos

Syyttäjänvirastoissa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 5 virkanimikettä: toimistosihteeri (128), osastosihteeri (12), hallintosihteeri (11), henkilöstösihteeri (1) ja virastomestari (1).

Valtakunnansyyttäjänvirastossa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 10 virkanimikettä: osastosihteeri (7), tarkastaja (4), viestintäpäällikkö (1), henkilöstöpäällikkö (1), kirjaaja (1), koulutuspäällikkö (1), tietopalvelupäällikkö (1), virastomestari (1), koulutussihteeri (1) ja koulutus suunnittelija (1).

3.3 Oikeusaputoimistot

Oikeusaputoimistoissa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 10 virkanimikettä: edunvalvontasihteeri (299), yleinen edunvalvoja (167), oikeusapusihteeri (148), osastosihteeri (42), johtava yleinen edunvalvoja (23), oikeusneuvoja (4), oikeusapusihteeri-edunvalvontasihteeri (3), vahtimestari (2), virastomestari (2) ja hallintosihteeri (1).

3.4 Ulosottolaitos

Ulosottovirastoissa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 8 virkanimikettä: toimistosihteeri (500), osastosihteeri (72), toimistopäällikkö (26), apulaistoitospäällikkö (12), tarkastaja (9), atk-suunnittelija (1), vahtimestari (1) ja virastomestari (1).

Valtakunnanvoudinvirastossa työskentelevillä sopimusalan virkamiehillä on käytössä 7 virkanimikettä: ylitarkastaja (7), osastosihteeri (2), johdon sihteeri (2), erikoissuunnittelija (1), talouspäällikkö (1), tiedottaja (1) ja virastomestari (1).

3.5 Virastojen ylimmät sopimusalan virat

Virastojen ylimpien Y-palkkaisten virkamiesten virkanimikkeet vaihtelevat sekä sektoreittain että virastoittain.

Käräjäoikeuksissa kanslian ylimmässä tehtävässä kanslianhoitajana toimii yleensä osastosihteeri. Kuudesta hovioikeudesta neljässä kanslian ylimmässä tehtävässä on notaari, yhdessä hallintosihteeri, yhdessä osastosihteeri.

Kahdeksasta hallinto-oikeudesta neljässä kanslian ylimmässä tehtävässä on hallinnollinen sihteeri. Kolmessa korkeinta sopimusalan tehtäväkohtaista palkkaa saa notaari, yhdessä osastosihteeri.

Ulosottovirastojen ylin virka sopimusosalalla on toimistopäällikkö. Lisäksi isoimmissa virastoissa on apulaistoitistopäälliköitä.

Syyttäjänvirastoissa sopimusalan ylintä tehtävää hoitaa hallintosihteeri.

Oikeusaputoimistoissa hallintosihteerin tehtäviä hoitavat virkamiehet ovat virkanimikkeeltään osastosihteereitä tai oikeusapusihhteereitä.

4 Virkanimikyselyn tulokset

Virkanimityöryhmä lähetti Webropol-kyselyn kaikille oikeuslaitoksen yleisen sopimusalan soveltamispiirissä olevalle 130 virastolle. Kysely lähetettiin 27.12.2011, ja sen määräpäivä oli 20.1.2012. Saatekirjeessä toivottiin virastojen esittävän toiveitaan ja näkemyksiään virkanimistä ja niiden mahdollisista muutostarpeista, ja todettiin, että kysymyksiä on syytä käsitellä yhdessä viraston henkilökunnan kanssa ennen niihin vastaamista.

Kyselyyn vastasi 104 virastoa: kaikki 27 käräjäoikeutta, kaikki 9 hallinto-oikeutta (mukaan Ahvenanmaa), molemmat korkeimmat oikeudet, viisi hovioikeutta (kuudesta), vakuutus-oikeus, markkinaoikeus, 21 ulosottovirastoa (virastoja kaikkiaan 22), 24 oikeusaputoimistoa (virastoja kaikkiaan 41), 12 syyttäjänvirastoa (virastoja kaikkiaan 13), Valtakunnanvoudinvirasto ja Valtakunnansyyttäjänvirasto. Vastausprosentti oli 80.

Vähän useampi kuin neljä viidestä (85) vastanneesta virastosta oli sitä mieltä, että virkanimien tulisi kuvata nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä. Vajaa viidennes (19) oli toista mieltä.

Alle puolet kaikista virastoista toivoi yhdenmukaista virkanimeä koko sopimusosalalle ylimpiin virkoihin. Niistä, jotka olivat yhdenmukaisen virkanimen kannalla, useimmat esittivät virkanimeä toimistopäällikkö, hallintosihteeri tai hallintopäällikkö.

4.1 Käräjäoikeudet

Käräjäoikeuksista neljä viidestä (20) oli sitä mieltä, että virkanimien pitäisi olla nykyistä paremmin tehtäviä kuvaavia.

Moni toivoi, että käräjäoikeuksissa otettaisiin käyttöön yksi yhtenäinen virkanimike, kärjäsihteeri tai käräjäoikeussihteeri, joka olisi jatkumoa kärjätuomarille ja kärjänotaarille. Myös lainkäyttösihteeri sai kannatusta. Liian ahtaiden virkanimien katsottiin mahdollisesti haittaavan töiden järkevää organisointia. Eniten toivottiin käyttöön kärjäsihteeriä, jonka nimikkeen kannalla oli 25 käräjäoikeutta. Toisaalta yhdestä virastosta kommentoitiin, että kärjäsihteeri kaikkien virkanimikkeenä voi olla ongelmallinen, koska kärjäsihteeri ymmärretään tuomarinsihteerinä istunnossa toimivaksi sihteeriksi.

Käräjäoikeussihteeri-nimikkeen hyväksi puoleksi todettiin yhdessä vastauksessa, että se kattaisi koko henkilöstön, myös ne, jotka työskentelevät hallinto- ja taloustehtävissä. Osa käräjäoikeussihteeereistä olisi lähiesimiestehtävissä talon sisäisin järjestelyin.

Useassa vastauksessa todettiin, että käytännössä – esimerkiksi allekirjoituksissa – voidaan käyttää tehtävää paremmin kuvaavaa nimikettä, vaikka virkanimi olisi kaikilla sama.

Luovuttavaksi esitettiin seuraavista virkanimistä: toimistosihteeri (11 mainintaa), osastosihteeri (10 mainintaa) ja kanslianhoitaja (3 mainintaa). Toisaalta osa käräjäoikeuksista kannatti toimistosihteeri- ja osastosihteeri-nimikkeiden säilyttämistä.

Yksittäisissä vastauksissa toivottiin muun muassa yksikkövastaavien nimeämistä osastosihteeereiksi ja kärjäassistentti- tai lainkäyttöassistentti-nimen käyttöönottoa. Yhdestä virastosta esitettiin jakoa kärjäsihteeri – hallintosihteeri – toimistosihteeri.

Useampi kuin neljä viidestä käräjäoikeudesta ilmaisi kantanaan, että samalla sektorilla pitäisi käyttää yhdenmukaista virkanimeä ylimmissä Y-sopimusalan tehtävissä. Eniten tähän käyttöön toivottiin käräjäoikeuksissa virkanimiä hallintopäällikkö (11 mainintaa), hallintosihteeri (9), kansliapäällikkö (5), toimistopäällikkö (4) ja hallintojohtaja (3). Joissakin vastauksissa esitettiin, että hallintopäällikölle tai vastaavalle asetettaisiin kelpoisuusvaatimukseksi korkeakoulututkinto.

Yhdestä virastosta esitettiin, että suuremmissa yksiköissä nykyisen hallintopäällikön virkanimi muutettaisiin hallintojohtajaksi ja talouspäällikön virkanimi toimistopäälliköksi, mikä kuvaisi nykyistä paremmin johtamisjärjestelmän organisaatiotasoa.

Yhdessä vastauksessa todettiin, että hallintopäällikön tai toimistopäällikön nimike ei sovellu käräjäoikeuteen, koska käräjäoikeus on päällikkövirasto, jossa on vain yksi päällikkö ja jossa muut käyttävät delegoitua päätöksentekovaltaa.

4.2 Hovioikeudet

Kyselyyn vastanneista viidestä hovioikeudesta neljä oli sitä mieltä, että virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä kuvaavia. Yhtä moni kannatti yhte-näistä virkanimeä sektorinsa ylimpiin Y-sopimusalan virkoihin. Yhden maininnan tässä yhteydessä sai osastosihteeri ja yhden hallintopäällikkö.

Mahdollisista uusista virkanimistä eniten kannatusta sai lainkäyttösihteeri, jota kannatti neljä viidestä vastanneesta. Hallintopäällikkö sai kaksi mainintaa.

Yhdessä vastauksessa toivottiin, että osastosihteerin, toimistosihteerin ja notaarin virkanimistä luovuttaisiin tapauksissa, joissa virkanimi muutettaisiin tehtäviä paremmin kuvaavaksi. Muut vastaajat eivät ottaneet kantaa siihen, pitäisikö jostakin nykyisestä virkanimestä luopua.

Vastauksissa esitettiin myös näkemys, että virkanimien tulisi olla siinä määrin yleisiä, että tehtävät voidaan määritellä joustavasti. Saman virkanimikkeen sisälle tulisi voida määritellä erilaisia vaatavuustasoja. Tehtäviä nykyistä enemmän kuvaavat virkanimikkeet kankeuttavat virastojen mahdollisuutta kehittää toimintaansa.

Yhdestä hovioikeudesta todettiin, että hallinnollinen sihteeri on parempi virkanimi kuin johdon sihteeri. Yhdestä esitettiin toive siitä, että jos virastossa on vähintään kaksi virastomestaria, yhden heistä tulisi olla ylivirastomestari.

4.3 Hallinto-oikeudet

Valtaosa vastanneista hallinto-oikeuksista (8/9) oli sitä mieltä, että virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä kuvaavia. Useassa vastauksessa todettiin kuitenkin, että virkanimien ei pitäisi rajoittaa työn sisällössä tapahtuvia muutoksia, vaan työnjohdolla on oltava liikkumavaraa. Isommissa virastoissa voi olla perustellumpaa ottaa käyttöön useita, tehtäviä kuvaavia virkanimiä, kun taas pienissä virastoissa uudet nimikkeet voivat hankaloittaa tehokasta ja tuloksellista toimintaa ja joustavaa tehtävästä toiseen siirtymistä.

Mahdollisista uusista virkanimistä eniten kannatusta sai lainkäyttösihteeri, jota kannatti seitsemän yhdeksästä hallinto-oikeudesta. Hallintopäällikköä toivoi otettavaksi käyttöön kuusi vastaajaa, hallintosihteeriä neljä. Yhdessä vastauksessa pohdittiin, sopiiko lainkäyttösihteeri virkanimikkeeksi kaikille jaostotyötä tekeville – niillekin, joiden tehtävät ovat lähinnä avustavia.

Yhdessä vastauksessa todettiin, että sihteeri-nimike on käytössä myös lakimieshenkilös-töllä, minkä vuoksi sekaantumisen vaara on ilmeinen esimerkiksi lainkäyttösihteerin kohdalla. Lakimiesesittelijöiden hallinto-oikeussihteeri-nimikettä esitettiin muutettavak-si esimerkiksi hallinto-oikeuden esittelijäksi tai hallinto-oikeuden viskaaliksi. Hallinto-

---

oikeussihteeri-nimike sopisi paremmin kuvaamaan hallinto-oikeudessa työskentelevien toimistosihteerien työtehtäviä.

Yhdessä vastauksessa todettiin, että notaarin nimikkeen osalta voi jatkossa olla sekoitettavaa se, että hallinto-oikeuteen tulee käräjänotaareja.

Yhdessä vastauksessa esitettiin, että notaari-, osastosihteeri- ja toimistosihteeri-nimikkeet tulisi säilyttää muun muassa siksi, että pienemmissä virastoissa tehtävänkuvat ovat monipuolisia. Uusiksi virkanimiksi ehdotettiin näiden lisäksi hallintopäällikköä, lainkäyttösihteeriä, kirjaajaa, informaattikkoa sekä suuremmissa virastoissa taloussihteeriä ja henkilöstösihteeriä.

Yhdessä vastauksessa todettiin, että virkanimikkeiden pitäisi olla mahdollisimman yhdenmukaiset koko tuomioistuinlaitoksessa.

Valtaosa (8/9) kannatti yhtä yhtenäistä virkanimeä Y-sopimusalan ylimpiin virkoihin saman sektorin sisällä. Eniten kannatusta tässä yhteydessä sai hallintopäällikkö (5 mainintaa).

4.4 Korkein oikeus

Korkeimman oikeuden näkemyksen mukaan virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä kuvaavia. Uusina virkanimikkeinä KKO:ssa tulisi ottaa käyttöön tietopalvelusihteeri ja viestintäsihteeri.

Vanhahtavan toimistosihteeri-virkanimikkeen käytöstä tulisi luopua. Virkanimikkeiden tulisi olla vetovoimaisia, minkä vuoksi kaikki toimistosihteerin virkanimikkeet voisi muuttaa osastosihteerin virkanimikkeiksi.

Lisäksi atk-suunnittelijan virkanimike tulisi muuttaa tietohallintoasiantuntijaksi ja apulaiskirjaajan virkanimike kirjaamonotaariksi.

Saman sektorin sisällä tulisi käyttää samaa virkanimeä ylimmissä kansliatehtävissä. Tähän tarkoitukseen sopisi parhaiten hallintosihteeri tai hallinnollinen sihteeri.

4.5 Korkein hallinto-oikeus

Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä kuvaavia. Uusina virkaniminä olisi tarpeen ottaa käyttöön jaostosihteeri, henkilöstösihteeri ja asiakaspalvelusihteeri. Toimistosihteeri- ja osastosihteeri-virkanimien käytöstä tulisi luopua.

Saman sektorin sisällä ei ole tarpeen käyttää samaa virkanimikettä virastojen ylimmissä kansliatehtävissä.

4.6 Markkinaoikeus

Markkinaoikeuden näkemyksen mukaan virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä kuvaavia. Uusia virkanimiä voisivat olla arkistonhoitaja, kirjaaja, lainkäyttösihteeri, kirjaamosihteeri, asiakaspalvelusihteeri, tiedotussihteeri, tietopalvelusihteeri ja kanslianjohtaja. Mistään nyt käytössä olevasta virkanimikkeestä ei ole tarpeen luopua.

Eri virastojen ylimmissä kansliatehtävissä tulisi käyttää samaa virkanimeä saman sektorin sisällä.

4.7 Vakuutusoikeus

Vakuutusoikeuden mukaan virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä kuvaavia.

Vakuutusoikeus esitti kirjastonhoitaja-informaatikon uudeksi virkanimikkeeksi joko tietopalvelupäällikköä tai tietoasiantuntijaa, koska ne kuvaisivat nykyistä paremmin virkaan kuuluvien laaja-alaisten tehtävien hoitamista. ATK-suunnittelijan tai tietohallinnon asiantuntijan virkanimike tulisi korvata tietohallintopäällikön nimikkeellä, koska kyseiseen tehtävään vakuutusoikeudessa liittyy myös esimiestehtäviä. Talous- ja henkilöstösihteeri-virkanimikkeet voitaisiin korvata virkanimikkeellä hallintosihteeri tai hallinnollinen sihteeri. Uusiksi virkanimiksi vakuutusoikeus esitti lisäksi arkistonhoitajaa, istuntosihteeriä, hankintasihteeriä ja kirjaamosihteeriä.

Notaari-nimike esitettiin korvattavaksi vakuutusoikeusnotaarilla ja uudeksi nimikkeeksi esitettiin vastaavaa vakuutusoikeusnotaaria. Vakuutusoikeuden lakimiesesittelijöiden virkanimike on vakuutusoikeussihteeri, johon notaarin virkanimike ei saisi sekoittaa.

Saman sektorin sisällä ei ole tarpeen käyttää samaa virkanimikettä virastojen ylimmissä kansliatehtävissä.

4.8 Syyttäjänvirastot

Valtaosa kyselyyn vastanneista syyttäjänvirastoista (10/12) oli sitä mieltä, että virkanimien pitäisi olla tehtäviä nykyistä paremmin kuvaavia. Kaikki vastanneet syyttäjänvirastot toivoivat käyttöön otettavaksi virkanimeä syyttäjänsihteeri. Joissakin vastauksissa todettiin, että perusvirkanimistä tulisi ilmetä, mitä työtä henkilö tekee ja missä. Olisi johdonmukaista, että poliisin apuna on tutkintasihteeri, syyttäjän apuna syyttäjänsihteeri ja tuomarin apuna käräjäsihteeri.

Taloussihteeri-nimikkeen käyttöönottoa kannatti neljä virastoa ja erityissihteerin kolme. Myös henkilöstösihteeri-virkanimi sai kannatusta. Yhdessä vastauksessa todettiin, että henkilöstösihteeri ja taloussihteeri sopisivat isoimpiin virastoihin.

Parissa vastauksessa toivottiin erikseen, että osastosihteeri-virkanimi säilytetään käytössä.

Kolmesta virastosta toivottiin, että osastosihteeri-virkanimen käytöstä luovutaan. Kolmesta virastosta todettiin, että toimistosihteeri-virkanimestä pitäisi luopua. Ahvenanmaan syyttäjänvirastosta todettiin, että sihteeri-nimike kuulostaa hieman vanhanaikaiselta, ja että esimerkiksi assistentti olisi nykyaikaisempi vaihtoehto.

Joissakin vastauksissa todettiin, että aineistopankkihanke muuttanee sihteereiden toimenkuvia, eikä virkanimiä pitäisi muuttaa, ennen kuin toimenkuvien muutoksesta tiedetään enemmän.

Valtaosa vastanneista virastoista (10/12) oli sitä mieltä, että saman sektorin sisällä tulisi käyttää yhdenmukaista virkanimeä ylimmissä Y-sopimusalan viroissa. Eniten kannatusta tässä yhteydessä saivat toimistopäällikkö (5 mainintaa) ja hallintosihteeri (4 mainintaa).

4.9 Valtakunnansyyttäjänvirasto

Valtakunnansyyttäjänviraston näkemyksen mukaan sopimusalan virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä kuvaavia.

Toimistosihteeri-nimikkeestä tulisi luopua, mahdollisesti myös osastosihteeri-nimikkeestä. Sihteeri-nimikkeistä voisi ylipäänsä jo luopua, koska nimikettä käytetään valtionhallinnon ulkopuolella enää hyvin vähän. Sihteeri-nimikkeen korvaaminen assistentti- tai koordinaattori-nimikkeillä lisäisi valtionhallinnon houkuttelevuutta rekrytoinnissa.

Saman sektorin ylimmissä kansliatehtävissä tulisi käyttää yhdenmukaista virkanimeä. Syyttäjälaitoksessa tämä virkanimi olisi hallintosihteeri.

4.10 Oikeusaputoimistot

Vastanneista oikeusaputoimistoista valtaosa (20/24) oli sitä mieltä, että virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä kuvaavia. Kysymyksessä viitattiin kaikkiin sopimusalan virkamiehiin, joista suurin osa on virkanimikkeeltään toimisto- ja osastosihteereitä.

Valtaosa (22/24) oli sitä mieltä, että samalla sektorilla pitäisi käyttää yhdenmukaista virkanimeä ylimmissä Y-palkkaisissa tehtävissä. Oikeusaputoimistoissa tällaiseksi virkanimeksi toivottiin hallintosihteeriä (19 mainintaa). Toimistopäällikkö sai kaksi mainintaa, hallintopäällikkö yhden.

Oikeusaputoimistoissa ei useimpien vastanneiden mielestä ole tarvetta uusille virkanimille. Nykyisin yhdessä virastossa käytössä olevan hallintosihteeri-virkanimen käyttöönottoa laajemmin toivottiin kuitenkin monessa vastauksessa. Kahdessa vastauksessa esitettiin tiimiesimies-virkanimeä.

Useimpien vastanneiden mielestä sektorilla ei ole virkanimiä, joista tulisi luopua. Osastosihteeri sai tässä yhteydessä kaksi mainintaa.

Johtava julkinen oikeusavustaja ja johtava yleinen edunvalvoja tulisi yhden vastauksen mukaan muuttaa johtavaksi oikeusavustajaksi ja johtavaksi edunvalvojaksi. Yhdessä vastauksessa todettiin sekaannusta aiheuttavan sen, että samassa virastossa on johtava julkinen oikeusavustaja ja johtava yleinen edunvalvoja, joista johtava julkinen oikeusavustaja on viraston päällikkö. Nimikkeen perusteella tämä jää epäselväksi.

4.11 Ulosottovirastot

Vastauksensa antaneista ulosottovirastoista valtaosa (17/21) oli sitä mieltä, että virkanimien tulisi kuvata nykyistä paremmin tehtäviä. Mahdollisena uutena virkanimenä suurin osa vastanneista (17/21) toivoi otettavan käyttöön perintäsihteeriä. Lisäksi kannatusta saivat realisointisihteeri (13), kirjanpitäjä (12) ja asiakaspalvelusihteeri (10).

Osa vastaajista totesi, että liian eriytyneet virkanimet vaikeuttaisivat tehtävien joustavaa jakoa. Yhdessä vastauksessa todettiin, että ulosoton tehtävät ovat asiantuntijatehtäviä, eikä sihteeri-nimike siksi sovi niihin.

Kahdeksan virastoa esitti luovuttavaksi toimistosihteeri-virkanimestä ja viisi virastoa osastosihteeri-virkanimestä. Kolme toivoi erikseen osastosihteeri-nimikkeen säilyttämistä.

Suurimman osan (18/21) mielestä saman sektorin sisällä pitäisi käyttää samaa virkanimeä johtavassa Y-palkkaisessa virassa. Yksimielisyys vallitsi siitä, että tämän virkanimikkeen tulisi olla toimistopäällikkö. Yhdessä vastauksessa esitettiin vaihtoehtona hallintopäällikköä.

Yksi virasto esitti, että ulosottovirastojen virkanimikkeiksi valittaisiin toimistopäällikkö, apulaistoimistopäällikkö, tarkastaja, osastosihteeri ja perintäsihteeri.

Yhdessä vastauksessa todettiin, että hallinnon tehtävät ovat varsinkin isoissa virastoissa lisääntyneet selvästi, ja että sen vuoksi niissä voitaisiin ottaa käyttöön hallintopäällikkö-virkanimike, isojen käräjäoikeuksien tapaan. Lisäksi isoissa virastoissa voisi olla toimistopäällikkö ja osastosihteereitä.

4.12 Valtakunnanvoudinvirasto

Valtakunnanvoudinviraston mukaan sopimusalan virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin virkamiesten tehtäviä kuvaavia. Ulosottovirastoissa tulisi ottaa käyttöön virkanimike perintäsihteeri. Virkanimiä on hyvä olla olemassa useita, jolloin toimintaympäristön ja organisaation muutoksiin on helpompi vastata.

Samalla sektorilla tulisi käyttää samaa virkanimeä ylimmissä kansliatehtävissä. Paras nimike tähän tarkoitukseen olisi ulosottovirastoissa toimistopäällikkö ja Valtakunnanvoudinvirastossa johdon sihteeri.

5 Työryhmän näkemyksiä

5.1 Yleistä

Virkanimike voi antaa viraston ulkopuolisille henkilöille käsityksen virkamiehen tehtävistä ja viran sijoittumisesta organisaatiossa. Oikeuslaitoksen yleisellä sopimusalalla käytössä olevat virkanimet eivät tällaista käsitystä yleensä anna, sillä suurin osa sopimusalan virkamiehistä on toimisto- tai osastosihteereitä.

Virkanimityöryhmä katsoo, että virkanimien tulisi olla nykyistä informatiivisempia. Esimerkiksi toimistosihteeri-virkanimike ei vastaa virastoissa hoidettavia uudenlaisia tehtäviä: aiemman suorittavan työn lisäksi ja sijasta toimistosihteerit tekevät entistä enemmän myös lakimiehiltä heille siirtynyttä lainkäyttötyötä.

Virkanimistön tulisi toisaalta olla mahdollisimman yhdenmukainen sopimusalan eri sektoreilla – tuomioistuimissa, syyttäjälaitoksessa, ulosottolaitoksessa ja oikeusaputoimistoissa. Yhtenäinen virkanimistö voisi myös osaltaan helpottaa virkakiertoa sektoreiden välillä.

Virkanimien yhtenäistäminen ja muuttaminen tehtäviä paremmin kuvaaviksi antaisi edellytyksiä vaatavuustasojen tarkistamismenettelyn yksinkertaistamiselle. Nyt virkamiehen tehtävien vaatavuustasoa arvioitaessa joudutaan aina erikseen selvittämään, mitä esimerkiksi toimistosihteerin tehtävänkuvaan kuuluu.

5.2 Yleisnimike vai erityisnimike

Vaikka virkanimien tulisi olla nykyistä paremmin tehtäviä kuvaavia, työryhmän näkemyksen mukaan virkanimien ei tulisi olla liian eriytyneitä. Kun virkanimet ovat yleisnimikkeitä, virkamiesten tehtäviä on helppo kierrättää ja organisaatioita muuttaa.

Työryhmä suosittelee käyttöön otettavaksi yleisiä virkanimikkeitä, jotka kuvaavat, millä sektorilla ja missä virastotyypissä henkilö työskentelee. Nämä sektorikohtaiset virkanimikkeet voisivat korvata suurelta osin nykyisin käytössä olevat toimistosihteerin- ja osastosihteerin-virkanimet.

Sitä tarkempien virkanimikkeiden käyttöä tulisi harkita hyvin tarkkaan. Suuremmissa virastoissa voisi olla käytössä virkanimiä myös sellaisiin erityistehtäviin, jotka eivät pienemmissä virastoissa ole eriytyneitä.

5.3 Perinteinen vai uudentyyppinen; vierasperäiset virkanimet

Virkanimityöryhmä katsoo, että virkanimien tulisi olla suomen kielen mukaisia. Sen vuoksi käyttöön ei suositella esimerkiksi virkanimeä assistentti tai controller.

Poikkeus suomen kielen mukaisista virkanimistä ovat it- ja ict-alkuiset virkanimet, joita virkanimityöryhmä suosittelee käytettäväksi vanhanaikaisiksi käyneiden atk-alkuisten virkanimien sijaan. Tätä puoltaa kyseisten lyhenteiden käytön yleistyminen suomen kielessä. Ict (information and communications technology) kuvastaa alan laajuutta paremmin kuin pelkkä it (informaatioteknologia).

5.4 Esimiesten virkanimet

Virkanimityöryhmä suosittelee, että sopimusalan johtavissa Y-palkkaisissa viroissa otetaan käyttöön yhtenäiset virkanimet. Virastossa voisi olla joko hallintopäällikkö tai hallintosihteerin tai molemmat. Hallintopäällikön kelpoisuusvaatimus olisi ylempi korkeakoulututkinto ja hallintosihteerin kelpoisuusvaatimus vähintään alempi korkeakoulututkinto.

Hallintosihteerin-virkanimeä käytettäisiin pienehköissä virastoissa, joissa viraston päällikkö on käytännössä myös hallinnon päällikkö ja suurissa virastoissa, joissa on myös hallintopäällikkönä toimiva virkamies. Hallintosihteerin-virkanimeä ei suositella käytettäväksi muussa kuin tässä merkityksessä. Yhtä virkanimikettä on työryhmän näkemyksen mukaan hyvä käyttää vain yhdentyypisessä tehtävässä, jotta virkanimestä voi päätellä helposti, miten virka sijoittuu viraston organisaatiossa.

Poikkeus edellä todettuun suositukseen ovat ulosottovirastot, joissa voitaisiin edelleen käyttää niissä vakiintuneita toimistopäällikkö- ja apulaistoimistopäällikkö-virkanimikkeitä. Kelpoisuusvaatimuksena toimistopäällikön virkaan tulisi olla soveltuva korkeakoulututkinto.

Virkanimityöryhmän näkemyksen mukaan muiden esimiesten, esimerkiksi osastovastaavien, yksikkövastaavien ja tiimiesimiesten, esimiesaseman ei pitä näkyä virkanimesä. Esimiestehtävät ovat nykyään usein määräaikaisia, eikä ole perusteltua, että virkanimi muuttuu määräaikaisuuden ajaksi. Sen sijaan esimiestehtäviin määrättyt voisivat käyttää virkanimikkeensä rinnalla tehtävännimeä, esimerkiksi osastovastaava.

6 Johtopäätökset ja toimenpidesuosituksukset

6.1 Suositukset virkanimiksi

6.1.1 Tuomioistuimet

Käräjäoikeuksissa suositellaan otettavaksi käyttöön virkanimi *käräjäsihteeri*, joka jo nyt näkyy käräjäoikeuden asiakkaille esimerkiksi juttuluetteloissa. Käräjäsihteeri on saatettu mieltää tähän saakka käräjätuomarin sihteerinä istunnoissa istuvaksi sihteeriksi, mutta virkanimityöryhmän näkemyksen mukaan virkanimike sopii yleisnimikkeenä kaikkiin käräjäoikeuden sihteeritehtäviin.

Hallinto-oikeuksissa ja hovioikeuksissa suositellaan otettavaksi käyttöön samantyyppisenä yleisenä virkanimenä nimike *lainkäyttösihteeri*.

Käräjäsihteeri- ja lainkäyttösihteeri-virkanimikkeet korvaisivat nykyiset osastosihteeri- ja toimistosihteeri-virkanimikkeet, jotka poistuisivat vähitellen käytöstä. Virkamies voisi käyttää virkanimensä rinnalla tehtävännimeään siinä määrin, kuin se on tarpeen; esimerkiksi *käräjäsihteeri*, *osastovastaava*.

Korkeimpiin oikeuksiin ja erityistuomioistuimiin ei tässä vaiheessa esitetä suosituksia tietyn yleissihteerinimikkeen käyttöönotosta. Virkanimityöryhmän muita tuomioistuinten koskevat suositukset saatetaan kuitenkin korkeimpien oikeuksien ja erityistuomioistuinten tietoon sitä silmällä pitäen, että virkanimiä muutettaisiin jatkossa niissäkin vastaavalla tavalla.

Isoissa tuomioistuimissa voi olla erikseen *kirjaajan* virkanimike. Apulaiskirjaaja-virkanimike on koettu henkilöstön piirissä väheksyväksi ja vanhanaikaiseksi. Virkanimityöryhmä suosittelee, että apulaiskirjaajan virkanimi korvataan *kirjaamosihteeri*-nimikkeellä. Isossa virastossa voi olla myös muita kirjaamosihteereitä. Pienemmissä tuomioistuimissa kirjaamon virkamiehillä voisi olla sama sektorikohtainen virkanimike kuin viraston muilla sihtereillä.

Lisäksi isoissa tuomioistuimissa voisi olla käytössä *arkistonhoitaja*-virkanimike. Arkistossa työskentelevällä virkamiehellä voi olla myös sektorikohtainen virkanimike, jonka ohella hän käyttäisi tehtävännimeään, esimerkiksi *lainkäyttösihteeri*, *arkistonhoitaja*.

Tuomioistuimen kanslian johtavaksi Y-palkkaiseksi viraksi työryhmä suosittelee *hallintopäällikköä* tai *hallintosihteeriä*. Hallintosihteeri-nimikettä käytettäisiin niissä tuomioistuimissa, joissa on jo hallintopäällikkönä toimiva virkamies, sekä näitä pienemmissä tuomioistuimissa. Lisäksi olisi harkittava, että suuremmissä käräjäoikeuksissa nykyiset hallintopäälliköiden (T-palkkaiset) virat muutettaisiin hallintojohtajan viroiksi.

Käräjäoikeuksissa Y-sopimusalan hallintopäällikkö-virkanimikettä suositellaan virastoihin, joiden henkilöstön määrä on vähintään 60. Pienemmissä käräjäoikeuksissa olisi hallintosihteeri.

Isoimmissa tuomioistuimissa virkanimityöryhmä suosittelee käytettäväksi *taloussihteerin*, *henkilöstösihteerin* ja/tai *talous- ja henkilöstösihteerin* virkanimikettä. Näissäkin tehtävissä voi toisaalta käyttää sektorikohtaista virkanimeä.

Notaari-virkanimi on käytössä useissa tuomioistuintyypeissä, useantyyppisissä tehtävissä. Notaarin virkaan valittavalle asetettavat tutkintovaatimukset vaihtelevat. Virkanimityöryhmä katsoo, että notaari-virkanimi on vakiintunut sopimusallalla, ja että sen käyttö tulee säilyttää ennallaan. Notaarin tutkintovaatimuksia ei ole tässä vaiheessa tarpeen yhdenmukaistaa.

6.1.2 Syyttäjälaitos

Syyttäjänvirastoissa suositellaan otettavaksi käyttöön virkanimi *syyttäjänsihteeri*, joka voisi korvata nykyiset osastosihteeri- ja toimistosihteeri-virkanimikkeet. Virkamies voisi käyttää virkanimensä rinnalla tehtävännimeään siinä määrin, kuin se on tarpeen, esimerkiksi *syyttäjänsihteeri*, *osastovastaava*.

Isoissa virastoissa voi olla lisäksi *taloussihteeri*, *henkilöstösihteeri* ja/tai *talous- ja henkilöstösihteeri*. Pienemmissä virastoissa talous- ja henkilöstöasioita hoitavat virkamiehetkin olisivat syyttäjänsihteereitä.

Syyttäjänviraston johtava Y-palkkainen virka olisi hallintosihteeri, mikä vastaa nykykäytäntöä. Edellä mainittu käräjäoikeuksien hallintopäällikkö/hallintosihteerinimikkeitä koskeva rajanveto on mahdollista ottaa tarpeen mukaan harkittavaksi myös syyttäjänvirastoissa.

Valtakunnansyyttäjänviraston virkanimikkeitä ei ole otettu virkanimityöryhmässä tarkempaan tarkasteluun, eikä niihin esitetä tässä vaiheessa muutoksia.

6.1.3 Oikeusaputoimistot

Oikeusaputoimistoissa ei ole tarpeen ottaa käyttöön uusia sektorikohtaisia virkanimiä, sillä virkanimet edunvalvontasihteeri ja oikeusapusihteeri ovat jo käytössä.

Oikeusaputoimistoissa oikeusaputoimen johtajan työparina on nykyään useimmiten hallintosihteeri-tehtävännimeä käyttävä osastosihteeri tai oikeusapusihteeri. Virkanimityöryhmä suosittelee, että *hallintosihteeri* otetaan käyttöön oikeusaputoimistoissa myös virkanimikkeenä, ja että oikeusaputoimistoissakin luovutaan vähitellen osastosihteeri-virkanimikkeen käytöstä.

6.1.4 Ulosottolaitos

Ulosottovirastoissa suositellaan otettavaksi käyttöön virkanimi *perintäsihteeri*, joka voisi korvata nykyiset osastosihteeri- ja toimistosihteeri-virkanimikkeet. Virkamies voisi käyttää virkanimensä rinnalla tehtävännimeään siinä määrin, kuin se on tarpeen, esimerkiksi *perintäsihteeri, osastovastaava*.

Ulosottovirastoissa johtava Y-palkkainen virkamies olisi jatkossakin *toimistopäällikkö*. Lisäksi suurissa virastoissa voisi olla *apulaistoimistopäällikkö*, ja tarpeen mukaan *henkilöstösihteeri* ja/tai *taloussihteeri*.

Tarkastajan virkanimeä voidaan edelleen käyttää niissä ulosottovirastoissa, jotka tekevät vaativaa yritysperintää.

Valtakunnanvoudinviraston virkanimikkeitä ei ole otettu virkanimityöryhmässä tarkempaan tarkasteluun, eikä niihin esitetä tässä vaiheessa muutoksia.

6.1.5 Virastomestarit, it-alan virkamiehet, informaattikot

Eri virastotyypeissä käytössä olevista yhteisistä virkanimistä virkanimityöryhmä toteaa seuraavaa.

Virastoissa, joissa on useita virastomestareita, tulisi käyttää *ylivirastomestari*-nimikettä virkamiehellä, jolla on päävastuu virastopalveluiden toiminnasta.

Atk- ja it-alkuiset virkanimet olisi hyvä yhdenmukaistaa it- tai ict-alkuisiksi, esimerkiksi *it-tukihenkilö* ja *ict-asiiantuntija*.

Kirjastonhoitaja-virkanimen työryhmä suosittelee muuttamaan kirjastonhoitajien nykyisiä laaja-alaisia tehtäviä paremmin vastaavaksi, joko *informaattikoksi* tai *tietoasiiantuntijaksi*. Astetta korkeampi saman alan virkanimike on *tietopalvelupäällikkö*.

6.2 Toimenpidesuosituksset

Virkanimityöryhmä ehdottaa, että työryhmän muistiosta pyydetään lausuntoa sopimusalan virastoilta ja henkilöstöjärjestöiltä. Lausunnot saatuaan, oikeusministeriö antaa suosituksen virkanimien käytöstä sopimusosalalla.

Suosituksen antamisen jälkeen oikeusministeriö pyytää käräjäoikeuksia, hovioikeuksia, hallinto-oikeuksia, erityistuomioistuimia, oikeusaputoimistoja, ulosottovirastoja ja Valtakunnanvoudinvirastoa tekemään esitykset yksittäisten virkojen virkanimien muuttamiseksi. Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää vastaavan pyynnön syyttäjänvirastoille.

Oikeusministeriö ja Valtakunnansyyttäjänvirasto tekevät toimivaltansa mukaisesti, virastojen esityksistä, päätökset yksittäisistä virkanimimuutoksista. Korkeimmalla oikeudella ja korkeimmalla hallinto-oikeudella on omia virkanimiään koskeva toimivalta.

Virkanimien muuttaminen on yhteistoimintamenettelyn piiriin kuuluva asia. Virkanimimuutos ei edellytä asianomaisen virkamiehen suostumusta.

Viran nimeä ei saa muuttaa siten, että virkaan nimitetty virkamies ei täytä nimeltään muutettuun virkaan säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia (valtion virkamiesasetus 4 §). Kun virkaan säädetään uusia kelpoisuusvaatimuksia, samalla voidaan säätää siitä, että uusien kelpoisuusvaatimusten estämättä viranhaltijan katsotaan täyttävän kelpoisuusvaatimukset.

Käräjäsihteerin virkaa koskevat nykyiset kelpoisuusvaatimukset ovat pääsääntöisesti ”lieviä”. Käräjäsihteerin kelpoisuusvaatimuksena on käräjäoikeusasetuksen 6 §:n mukaan varanotaarin tutkinto, soveltuva opistotason tutkinto tai ylioppilastutkinto taikka käytännön kokemuksella saavutettu vastaava hyvä perehtyneisyys tuomioistuimen kansliatyöhön. Nämä kelpoisuusvaatimukset eivät tule juurikaan rajoittamaan uusien nimikkeiden laajaa käyttöönottoa.

Jos työryhmän suositukset johtavat toimenpiteisiin, virkanimimuutosten tulisi toteutua mahdollisimman laajasti yhdellä kerralla.

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7083
ISBN 978-952-259-207-1 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUSVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.jm.fi